

מבשר טוב

יומא דהלולא דמרן הס"ק מביאלא בעל "דברי בינה" זיעועכי"א

כ"ג אדר תשע"ג לפ"ק
ירושלים תובב"א

מאמר "העמדתי להם של בית רבי וחכמי הדורות"

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ויאמר אליהם אלה הדברים אשר ציוה ה' לעשות אותם. ששת ימים תעשה מלאכה, וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה', כל העשה בו מלאכה יומת" (שמות לה, א-ב).

וכבר נתקשו המפרשים באשר הזכיר הכתוב בדברים אשר ציוה ה' לעשות: "ששת ימים תעשה מלאכה וגו'", ולכאורה זה אינו מן הציווי, שעיקר המצוה היא השביתה ביום השביעי, ומדוע הזכיר בציווי עשיית המלאכה בששת ימים.

ויש לומר בזה בשני אופנים, ראשית על פי הידוע גודל דבקותו של אא"ז צוקללה"ה זי"ע בעל ההלולא בשבת קודש, ובכל עשייה שהיה עושה כל ימות השבוע, היה מחשב בכל פעולה ותנועה שלו אם היא מלאכה המותרת ביום השבת, ובכך היה מקיים מצות זכירת השבת קודש בכל עת.

ואשר לפי זה יתפרש "ששת ימים תעשה מלאכה, וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת", היינו שכל עשיותיך במלאכת ששת ימים, יהיו בזכירת יום השביעי שבת. וכאשר זכירת השבת כל ימות השבוע מקשרת את קדושת השבת בכל ימות השבוע, לפיכך הזכירם הכתוב יחדיו, לחבר קדושת יום השביעי קודש, אל ששת ימי המעשה.

ובאופן נוסף נראה בזה, בהקדם מ"ש זקני הק' זי"ע בפרשה דידן (דף רסו). וזל"ק: "וזהו ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת לה' אלקיך וגו'. היינו, שיהיה המלאכה בבחינת ההתבוננות, שכל זאת הוא רק מרצונו יתברך. אשר בחר בישראל עם קרובו, ורצה במעשיהם הגשמיים דוקא, שעל ידי זה יעלו כל הבריאה לשורשה העליון. וכמו שהשבת היה הרצון העליון לברוא העולם, בבחינה כזאת תהיה כל מלאכתכם, רק לקיים רצונו יתברך" עכ"ל.

מבואר מדברי קדשו, שלכן הזכיר כאן הכתוב מלאכת ששת ימים, שאף היא מכלל "הדברים אשר ציוה ה' לעשות אותם". ולמדנו בזה כיצד ניגשים למלאכת ששת ימים, שצריך להיות "בבחינת ההתבוננות", שיתבונן האדם ויתן אל דעתו בעשותו ועיסוקו בט"ל מלאכות הגשמיות, שהגם שבמעטה החיצוני של המלאכה אין כאן אלא פעולה גשמית נמוכה ושפלה בלבד. – מכל מקום בפנימיות הרי היא מהדברים אשר ציוה ה' לעשות אותם, כי יש כאן עבודת ה' והעלאת נחת רוח לפניו. מחמת שכל זאת מרצונו יתברך, שבבחירתו בישראל עם קרובו מתוך כל העמים, להיות לו לעם סגולה ועם הנבחר, להמציא את תיקון העולם, ותכלית כל הבריאה כולה. ולפיכך רוצה השי"ת אף "במעשיהם הגשמיים דוקא", לא רק במעשי התורה והמצוות הרוחניים שהם מקיימים בעולם. אלא אף מעשיהם הגשמיים בט"ל מלאכות, כאשר הם נעשים בהתבוננות פנימי "שעל ידי זה יעלו כל הבריאה לשורשה העליון", הרי הם מעלים ומתקנים בזה כל העולם, ושפיר הוי גם מלאכת ששת ימים מכלל הדברים אשר ציוה ה' לעשות, שיידע וישיג כיצד ואיך לעשות אותם, באופן שיתקבלו בפנימיותם ברצון למעלה, ויעלה ויתקן בזה כל הבריאה לשורשה העליון.

ולזה הסמיך כאן הכתוב מלאכת ששת ימים ליום השביעי קודש, להקיש תכלית מלאכת ששת ימים לשבת קודש. "וכמו שהשבת היה הרצון העליון לברוא העולם, בבחינה כזאת תהיה כל מלאכתכם, רק לקיים רצונו יתברך". כי השבת פשיטא שיש בה תיקון ועלייה לכל הבריאה, ובכח השבת להעלות ולרומם עשיית כל ששת ימים, לחברם

לשורשם העליון, ולקיים בהם רצונו יתברך, וכל עיקר תכלית מעשה שמים וארץ, לתקן כל העולם ולחבר הכל בשורשו העליון.

שהרי עצם הבריאה משתנה בשבת, בתוצאת העליה והתיקון ששורה מלעילא בכל העולם. כמ"ש במדרש (בראשית רבה יא, ב): "לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמו שהוא דומה בשבת". שזה נעשה ונפעל בעולם בתוצאה מהשתנות עצם הבריאה, והתעלות העולם להתחבר למעלה בשורשו העליון, משנה עצם מציאות העולם, עד כדי כך שהתוצאה צריכה להיות ניכרת בעצם מאור פניו של אדם, המראה את פנימיותו, שאינו דומה למראה פניו של כל השבוע, כי בשבת מתעלה אל שורשו העליון, וצריך שיהיה יותר מזוכך ומתוקן.

ולכן נקרא זמן דלעתיד לבוא "יום שכולו שבת" (מתניתין שלהי מס' תמיד לג:), שזה מורה על התיקון השלם שיהיה באותו הזמן, שיהיה "כולו שבת", כל הבריאה כולה תתדבק ותתחבר בשורשה העליון, ויתגלה הפנימיות של רצון ה', שבכל העשיות והמלאכות הגשמיות, בבחינת "שבת".

וכמו כן הקיש הכתוב מלאכת ששת ימים לקדושת יום השביעי שבת, שזו היא פנימיות העבודה וההתבוננות בעשיה הגשמית של ששת ימי החול, להעלותה ולחברה לשורש עליון. וזו העבודה אף בימי הגלות בטרם הגיעה יום שכולו שבת, להתעלות ולתקן עשיותינו הגשמיים כדת של תורה, וכרצון הפנימי העליון.

כיוצא בדבר עבודת הצדיקים בזה העולם בכל עשיותיהם בכל ימי חייהם, בדבקות פנימית זו והתבוננות רצון של מעלה הנסתר והנרצה בכל עשיותיהם, ובכך מעלים ומתקנים הכל כרצונו יתברך, להיות הכל מחובר בשורש העליון. – ובוודאי מכיון שבכך היתה עיקר עבודתם ויגיעם בחיי חיותם בעולם, ממשיכים כמו כן באותו סדר השפעה אף לאחר פטירתם, להמשיך לעולם הזה הגשמי התבוננות עליון, והשפעת הקיום לעולם ברוחניות ובגשמיות.

כמו שכתב בדברי בינה פרשה דידן (דף רסז:): בתוה"ד, וזל"ק: "ולכן נסמכה פרשת מרים לפרשת פרה, [לומר לך מה פרה אדומה מכפרת אף מיתתן של צדיקים מכפרת, מועד קטן כח.]. כי באמת בחינת הסתלקות הצדיקים, הוא שאז הם במדריגות זיכרון הגוף בשלמות, וממשיכים זה הבחינה לכל ישראל כידוע. – וזהו באמת גם כן בחינת מעשי הפרה" עכל"ק.

והיינו, שלא פסקה עבודתם הגדולה והשפעתם בעולם עם הסתלקותם, אלא ממשיכים תמיד את טובתם לכל ישראל, ובעצם פטירתם משפיעים קדושתם הגדולה בעולם.

כמ"ש דו"ז זצלה"ה בארון עדות (פרשת וילך דף שצא:): ובעוד ספה"ק, שהצדיקים ביום פטירתם מעפילים אל מדרגתם הכי גבוהה ביותר מכל ימי חייהם, ובודאי משפיעים משם חיות קודש לשורש נשמת ישראל למטה, שיידעו נאמנה כיצד להעלות ולרומם כל הבריאה הגשמית, ומלאכת ששת ימים, שיהיו הכל מחוברים וקשורים ברצון של מעלה, ותתעלה הבריאה לשלמות תכלית בריאתה.

ובזה גדולה השפעת הצדיקים בעולם, שלא יפול חלילה בהתגשמותו. וע"ד שאמרו בגמרא מגילה (יא.) בדרשת הפסוק (ויקרא כו, מד) "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם, לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, להפר בריתי אתם, כי אני ה' אלקיהם. – במתניתא תנא, 'לא מאסתים' בימי כשדים, שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה. 'ולא געלתים' בימי יוונים, שהעמדתי להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיה כהן גדול. 'לכלותם' בימי המן, שהעמדתי להם מרדכי ואסתר. 'להפר בריתי אתם' בימי פרסיים, שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות. 'כי אני ה' אלקיהם' לעתיד לבוא, שאין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם" ע"כ.

ומבואר בסוגיא זו, שזה כח חכמי הדורות לקיים בישראל הבטחת: "לא מאסתים ולא געלתים וכו'", שבימי כשדים עמדו להם דניאל חנניה מישאל ועזריה, ובימי יוונים שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו וכו', ובימי המן מרדכי ואסתר. ובגלות אחרון של בית רבי וחכמי הדורות. שמכוחם וכח השפעתם בישראל לא מאסתים ולא געלתים. והיינו כמבואר, שבלעדי השפעת הצדיקים כוחם הרוחני העצום בתוך העולם הגשמי, הרי היו ישראל חלילה מתגשמים יותר ויותר, ומתרחקים מחיבורם והתקשרותם לשורשם שלמעלה, ובמקום להעלות ולתקן כל הבריאה לקראת תכליתה ושלמותה, מורידים ומשפילים את עצמם ואת העולם יותר בגשמיות, עד בחינה של "מאסתים וגעלתים" חלילה. ומכח של בית רבי וחכמי הדורות, ועבודת הצדיקים בכל דור ודור להרבות ולהשפיע שפע הרוחניות בריבוי

והפצת תורה וקדושה בעולם, הרי הם מצילים את ישראל ואת העולם, ומפרישים אותם מאותה התרחקות הגשמית, להתקיים בהם "לא מאסתים ולא געלתים".

ובמילא בתוצאה, מכיון שלא מאסתים ולא געלתים במעשיהם והנהגתם, שמתקרבים לשורשם שלמעלה, אזי גם 'בהיותם בארץ אויביהם' ובקושי מר הגלות, לא יפלו חלילה ביד האויבים הקמים עלינו תמיד מבית ומחוץ, והמאיימים עלינו חלילה לכלותנו, הן בגשמיות חלילה, והן ברוחניות בביטול התורה והדת. שלהצלחתם של ישראל מכל אלו, העמיד לנו השם יתברך של בית רבי חכמי הדורות, שבזכות פעלם ועבודתם הגדולה 'אין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם' בישראל.

ועבודת הצדיקים של בית רבי וחכמי הדורות, אינה עומדת רק לדורם בחיי חיותם עלי אדמות, אלא נמשכת היא מצידם בהשפעתם בעולם לדורות, ובכל דור ודור קיימת עדיין השפעתם כמו בחיים חיותם, ובהתחברות אליהם והתקשרות עימהם ניתן לקבל השפעתם אחר פטירתם כמו בחיי חיותם ממש.

כמו שייסד זקני זצלה"ה בתולדות אדם (פרשת צו) שצריך לקיים השפעת המצוה והעבודה לדורות. וזל"ק: "הנה נתן השם יתברך לבני ישראל המצוות לעשותם, וציוה לנו לעשות אותם על זה האופן, שיהיה ניכר כח המצוה את המצוה בהמצוה, ויהיה כח הפועל בהנפעל. וכמו שהוא יתברך היה הוה ויהיה, כמו כן יהיה בהמצוה כוחו יתברך שמו, היינו בחינת היה הוה ויהיה עד העולם, ויגן הזכות של העבודה תמה, שיוכלו אף הדורות העתידיים להיות אחר כך, שיעבדו עבודה תמה, כדי להושיע אותם מכל המצ"ר ים שלהם. וכמו שמצינו בהדור שהיה אז במצרים, אף שלא היו ראויים עוד להגאולה מצד עצמם, וכמו שנאמר (יחזקאל טז, ז) ואת ערום ועריה מהמצוות (מכילתא בא ה, שמו"ר א), ולא היה להם שום זכות מצד עצמם. אף על פי כן מצד זכות אבותיהם, שהיו עובדים להשם יתברך עבודה תמה, נגאלו אף הם בזכותם, כמו שנאמר (שמות ו, ה): 'ואזכור את בריתי את אברהם וגו'' (עי' שמו"ר ו), וקיבלו אחר כך התורה הקדושה וקיימו המצוות כמותם גם כן, וזה הוא בבחינת 'היה' - ובחינת 'הוה', הוא להדור שעומד בו הצדיק עכשיו, זכותו יעמוד לדורו, שיוכלו הם גם כן לקיים זאת המצוה לאמיתו, ויושיעם הן בתועלת הגוף והן בתועלת הנשמה, וזה הוא בחינת 'הוה' - ובחינת 'היה', היינו לדורות העתידיים להיות אחר כך. וזאת היא הפירוש (קהלת א, ד) 'דור הולך ודור בא', היינו דור הולך, שהדור הלז מקבל מהדור שהלך. ודור בא, שמשפיע לדור העתיד להיות. וכזה בכל דור ודור, 'והארץ לעולם עומדת' (שם), זהו בחינת הוה, כי הם בחינת הוה תמיד" עכ"ל"ק.

נמצא הצדיקים מצד עבודתם והשפעתם ממשיכים לדורות עולם בהשפעה קודשם, שהם עצמם דומים לבוראם בבחינת "היה הוה ויהיה" לדורות עולם תמיד. ואדרבה קיימא לן (חולין ז): "גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם", כדלפינן מאלישע הנביא שלאחר פטירתו החיה המתים יותר מבחיו עי"ש.

וכמ"ש בסוגיא דברכות (יח.): "ומי ידעי כולי האי, והא כתיב (קהלת ט, ה) 'והמתים אינם יודעים מאומה', אמר ליה, אם קרית לא שנית, אם שנית לא שלשת, אם שלשת לא פירשו לך. 'כי החיים יודעים שימותו' (שם), אלו צדיקים שבמיתתן נקראו חיים, שנאמר (ש"ב כג, כ) 'ובניהו בן יהוידע בן איש חי, רב פעלים, מקבצאל וגו'' עי"ש.

וכוונת נקראים 'חיים', היינו בכל מה שפעלו ועשו בחיי חיותם עלי אדמות, שממשיכים ועושים ומשפיעים, שאין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא (ברכות סד.), והרי הם מזככים את העולם ואת ישראל בעבודתם הרוחנית הנשגבה, לתקן עולם במלכות ש"ד.

ועד כמה צריכים אנו כאן בזה העולם, לעבודתם ולהשפעתם של הצדיקים מעולם העליון, נוכל ללמוד מדברי הזוהר הקדוש (שמות דף טז): וזל"ק: "אי לאו בעותא דילן [הצדיקים המתים] על חיי, לא יתקיימו פלגות יומא" עכ"ל"ק.

הרי מבואר עד כמה הולכת השפעתם עלינו בכל דור ודור, ואף בימינו אנו זכותם והשפעתם נמשכת עלינו לקיומם של ישראל ברוחניות ובגשמיות ובכל הענינים לטובה.

ויעזור השם יתברך שזכות בעל ההילולא תגן עלינו ובעדנו, וכאשר גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם, מתגדלת השפעתם יותר באשר נקראים "חיים", להתקיים בנו הבטחתו יתברך שמו אף בתוככי הגלות המר: "לא מאסתים ולא געלתים לכלותם" חלילה, ולהחיש גאולתנו ופדות נפשנו בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.